

ZPRÁVA Z VYHODNOCENÍ NÁRODNÍHO PLÁNU DOUČOVÁNÍ – PODZIM 2021

ZPRÁVA Z VYHODNOCENÍ NÁRODNÍHO PLÁNU DOUČOVÁNÍ – PODZIM 2021

Úvod

Výluky prezenční výuky způsobené pandemií covid-19 měly výrazné negativní dopady na vzdělávací výsledky žáků i na jejich psychosociální rozvoj a wellbeing po celém světě i v České republice. Česká republika navíc patří k zemím EU s nejdelším obdobím distanční výuky: žáci a studenti na druhém stupni ZŠ a výše strávili více než polovinu svého vzdělávání v době pandemie v režimu distanční výuky (počítáno od března 2020 do června 2021). Z šetření společností Kalibro a PAQ Research mezi žáky 5. ročníků ZŠ z přelomu května a června 2021 vyplývá, že kvůli distanční výuce v době pandemie čeští žáci zaostali v průměru o 15-17 percentilních bodů v českém jazyce a matematice, což odpovídá ztrátě ekvivalentu 3 měsíců prezenčního učení.¹

Pro kompenzaci negativních vlivů distanční výuky MŠMT na podzim 2021 uvolnilo 250 milionů Kč na podporu realizace doučování a socializačních, adaptačních a dalších podpůrných aktivit na školách v rámci programu Národní plán doučování (NPD).

MŠMT pro vyhodnocení programu realizovaného od září do prosince 2021 provedlo na přelomu února a března 2022 plošné šetření mezi řediteli škol, doplněné o data z výběrového šetření na 182 školách z listopadu 2021. Předkládaná zpráva představuje vyhodnocení programu na základě zjištění z těchto dvou šetření.

Od ledna 2022 do srpna 2023 MŠMT v programu doučování pokračuje z prostředků Národního plánu obnovy. Podle dostupného výzkumu je extrémně obtížné výpadek výuky vyrovnat, kromě dopadů uzávěr škol kvůli covid-19 je však v nynější situaci rovněž klíčové podpořit školy v integraci nově příchozích žáků z Ukrajiny. Ve stávajícím období proto mohou školy program doučování využívat rovněž na podporu jejich integrace, a to přinejmenším do srpna 2023.

Ve druhé polovině roku 2022 MŠMT znovu vyhodnotí stávající fázi programu doučování, od ledna 2022 do srpna 2022.

Manažerské shrnutí

- V rámci programu Národní plán doučování bylo na podzim 2021 doučeno bezmála 247 000 žáků základních a středních škol, tedy 22 % žáků. Doučování na podzim 2021 probíhalo na téměř všech školách, jen 6 % škol je nerealizovalo. Jedná se tak o zdaleka největší podobný program realizovaný v posledních 30 letech v historii samostatné ČR.
- Díky cílené podpoře v rámci rozdělení prostředků probíhalo doučování intenzivněji ve školách s vyšším podílem žáků s potřebou podpory. 25 % výdajů základních škol bylo vynaloženo cíleně těmto žákům, díky zvýšené alokaci tedy směřovalo na jejich podporu navíc celkem 38 milionů Kč a získali navíc přes 153 000 hodin doučování.

¹ *Dopady pandemie covid-19 na žáky.* PAQ Research a Kalibro, 2021. https://88760faa-4149-467c-8d6a-46e154cd4c14.usrfiles.com/ugd/88760f_355d58a183f94cafb33d5d48a0831be4.pdf

- Zvýšenou podporu využilo zhruba 80 % škol, které na ní měly nárok, kromě skupiny zhruba 100 nejvíce podpořených škol.
- Metodická podpora poskytovaná MŠMT ve spolupráci s NPI byla hojně využívána: aktivně ji využila minimálně polovina doučujících škol. Jen 2 % škol se s ní neseznámilo.
- Školy vrátily 31 % poskytnuté alokace, hlavními důvody pro nevyčerpání prostředků byly úhrada doučování z jiných zdrojů, nepotřebnost doučování, nedostatek zájmu dětí a rodičů či nedostatečné kapacity škol.
- Vzhledem k tomu, že školy pro doučování využívaly téměř výhradně interní kapacity a zároveň uváděly nedostatečné kapacity doučujících, MŠMT pro další, stávající fázi programu doučování v roce 2022 alokovalo 30 milionů Kč do zvláštní dotační výzvy pro nestátní neziskové organizace, které podpoří doučování žáků se sociálním znevýhodněním a poskytnou pro doučování další externí kapacity.
- Pro následující, právě probíhající, fázi programu doučování, od ledna 2022 až do srpna 2022, je alokováno celkem 430 milionů Kč. Podle odhadů školy plánují doučit ještě více žáků než na podzim 2021, konkrétně 270 tisíc. MŠMT prostředky školám znovu rozdělilo cíleně, se zvýšenou alokací pro nejpotřebnější žáky a školy: výše přidělených prostředků na toto období plně odpovídá potřebám téměř třech čtvrtin škol. 15 % škol by využilo více prostředků, které dostanou k dispozici v další fázi od září 2022.

Hlavní zjištění z vyhodnocení Národního plánu doučování

V rámci programu MŠMT Národní plán doučování bylo na podzim 2021 doučeno bezmála 247 000 žáků na základních a středních školách. To představuje 22 % všech žáků z cílové skupiny programu.

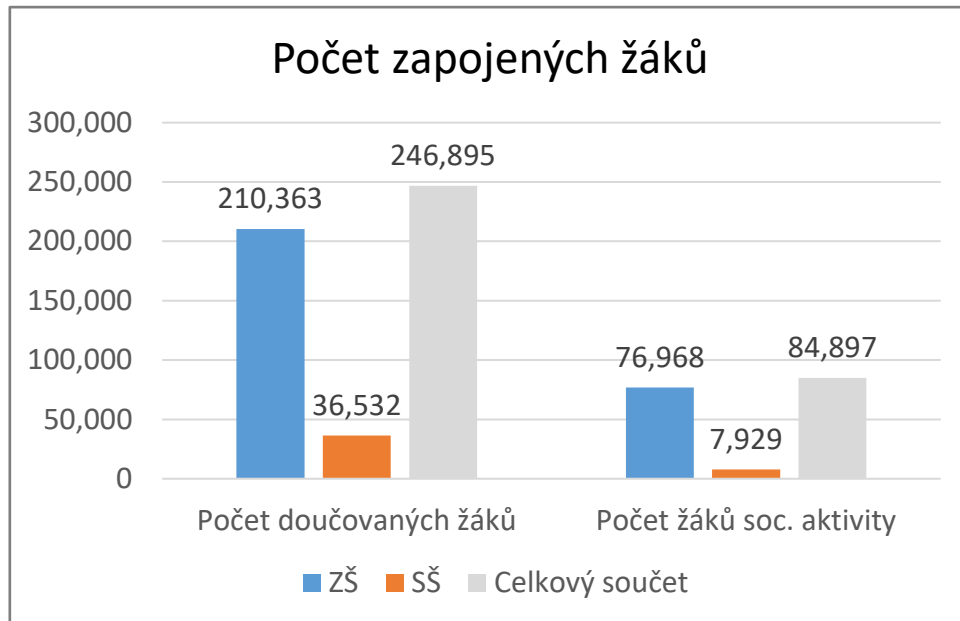
MŠMT doučováním podpořilo 246 895 žáků, tedy 22 % žáků z cílové skupiny programu, kterou byli všichni žáci ZŠ, žáci nižších stupňů víceletých gymnázií a žáci posledních ročníků SŠ a konzervatoří.² V rámci programu se tak podařilo doučit 4,5x více žáků, než byl počet žáků se značnými mezerami v probraném učivu na ZŠ a SŠ indikován v rámci šetření České školní inspekce mezi učiteli v červnu 2021.³

85 000 žáků bylo zapojeno do socializačních, adaptačních a dalších podpůrných aktivit, z toho výrazná většina (téměř 77 000) byli žáci ZŠ. Aktivity přispívající k osobnostnímu a sociálnímu rozvoji žáků a k soudržnosti školních kolektivů napomohly ke kompenzaci psychických i sociálních deprivací způsobených distanční výukou.

² Výpočet nezahrnuje žáky soukromých a církevních škol, které se nepřihlásily do výzvy pro podávání žádosti o poskytnutí dotace.

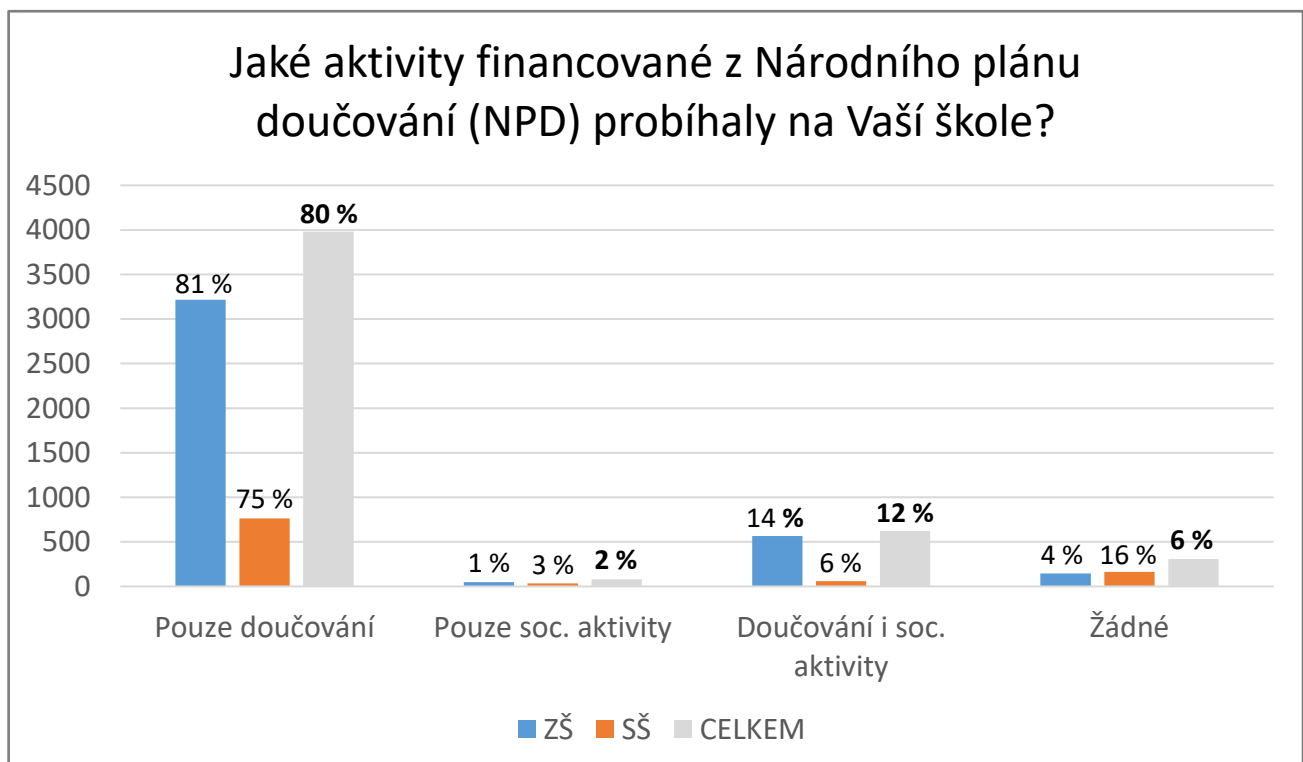
³ *Tematická zpráva – Návrat k prezenčnímu vzdělávání v základních a středních školách. Přístupy a postupy škol na konci 2. pololetí školního roku 2020/2021.* Česká školní inspekce, 2021.

https://www.csicr.cz/CSICR/media/Prilohy/2021_p%c5%99%c3%adlohy/Dokumenty/TZ-Navrat-zaku-k-prezencimu-vzdelavani-v-ZS-a-SS-24-8-FINAL.pdf

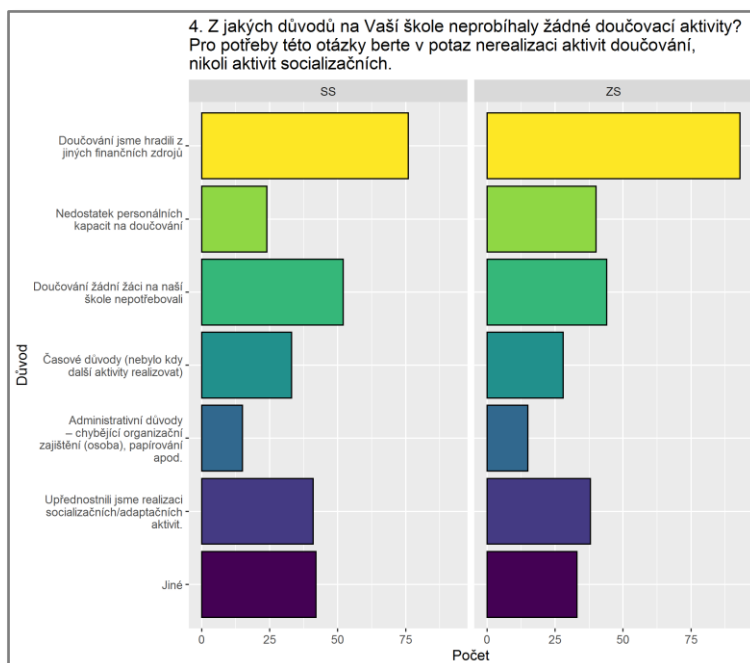
Jen 6 % základních a středních škol nevyužilo žádné prostředky z Národního plánu doučování, většina z důvodu realizace doučování z jiných zdrojů. Doučování tak na podzim 2021 probíhalo na téměř všech školách.

Aktivity z Národního plánu doučování probíhaly na 94 % škol: 80 % škol realizovalo pouze doučování, 2 % pouze socializační aktivity a 12 % škol doučování i socializační aktivity. Nevyužít žádné prostředky z Národního plánu doučování zvolilo 6 % škol, k této možnosti přistupovalo více středních škol (žádné prostředky nevyužilo 16 % SŠ ve srovnání se 4 % ZŠ).

Většina škol, které z prostředků NPD nerealizovaly doučování, tak činila proto, že doučování hradila z jiných finančních zdrojů (např. ze šablon či v rámci pedagogické intervence). Doučování tak na podzim 2021 probíhalo na téměř všech školách.

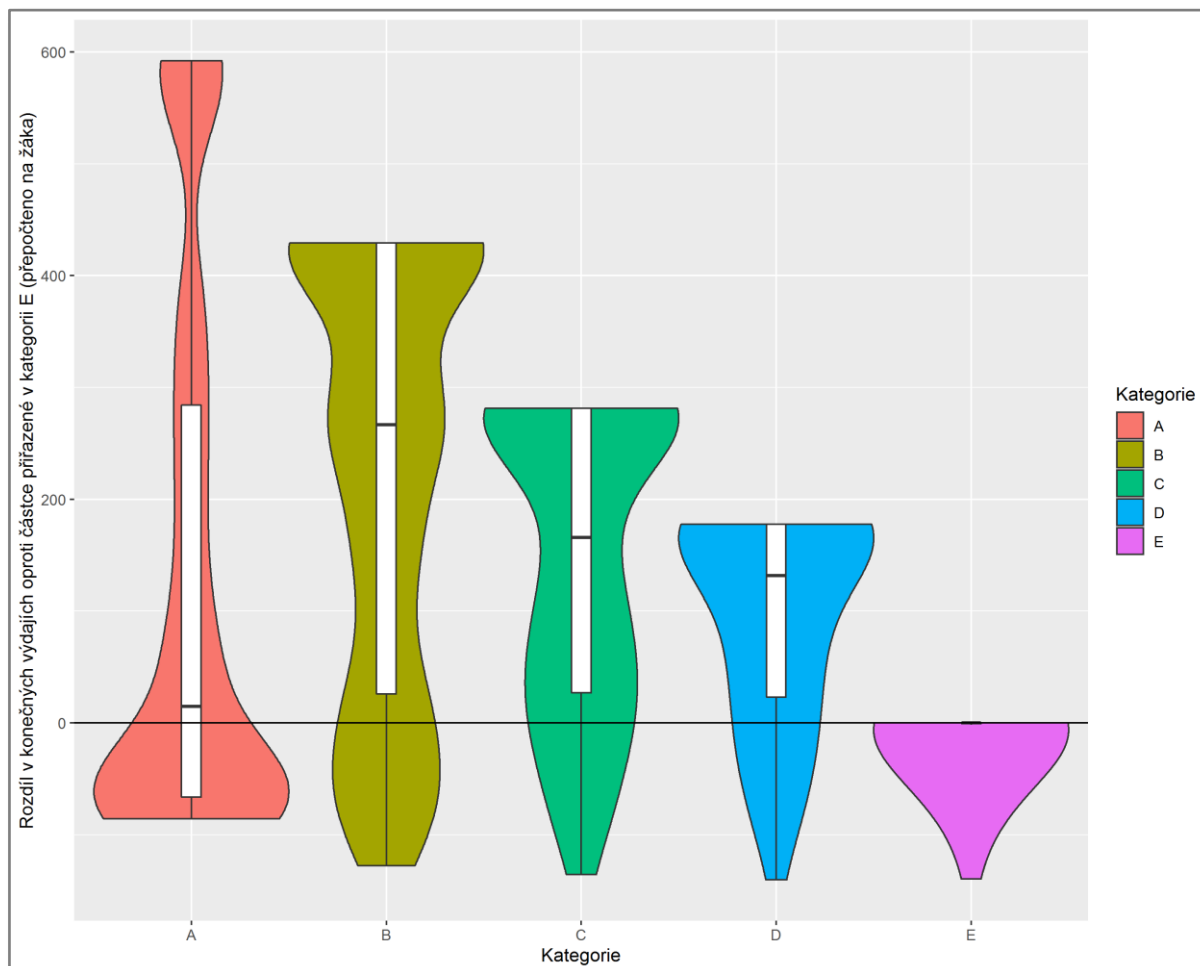
Dalšími nejčastěji uváděnými důvody pro nerealizaci doučování z NPD byla nepotřebnost doučování, upřednostnění realizace socializačních aktivit, nebo personální či administrativní bariéry.

Díky cílené podpoře v rámci rozdělení prostředků probíhalo doučování intenzivněji ve školách s vyšším podílem žáků se sociálním znevýhodněním a žáků ohrožených školním neúspěchem. Tyto školy využily 38 milionů Kč nad rámec plošné alokace, což odpovídá odučení 153 tisíc hodin navíc. 25 % výdajů základních škol tak bylo vynaloženo cíleně žákům s největší potřebou podpory. Kromě nejvíce podpořené kategorie využilo vyšší podporu zhruba 80 % škol, které na ni měly nárok.

S ohledem na potřebnost zvýšené podpory žáků ohrožených školním neúspěchem identifikovalo MŠMT ve spolupráci s Českou školní inspekcí na základě dat o účasti na distanční výuce a dalších dat z inspekční činnosti 905 základních škol pro zvýšenou podporu. Tyto školy byly rozděleny do 4 kategorií A-D podle závažnosti problémových aspektů v dané škole, na základě čehož školy získaly zvýšenou finanční alokaci (5x vyšší alokace pro školy z kategorie A, 3.9x vyšší pro B, 2.9x pro C, 2.2x pro D, do kategorie E byly zařazeny ostatní školy).

Tabulka a graf níže ukazují, jaký podíl škol z jednotlivých kategorií využil prostředky nad rámec alokace, kterou by škola dostala v případě zařazení do nižší skupiny podpory, v přepočtu na žáka školy. **Kromě nejvíce podpořené kategorie A využilo v ostatních více podpořených kategoriích vyšší podporu zhruba 80 % škol.** Relativně nižší využití zvýšené podpory v nejvíce podpořené kategorii může indikovat buď nesprávný výběr škol nebo relativně nižší úsilí vedení škol podporu využít.

Podíl škol v jednotlivých kategoriích s výdaji nad úrovní nejnižší kategorie E

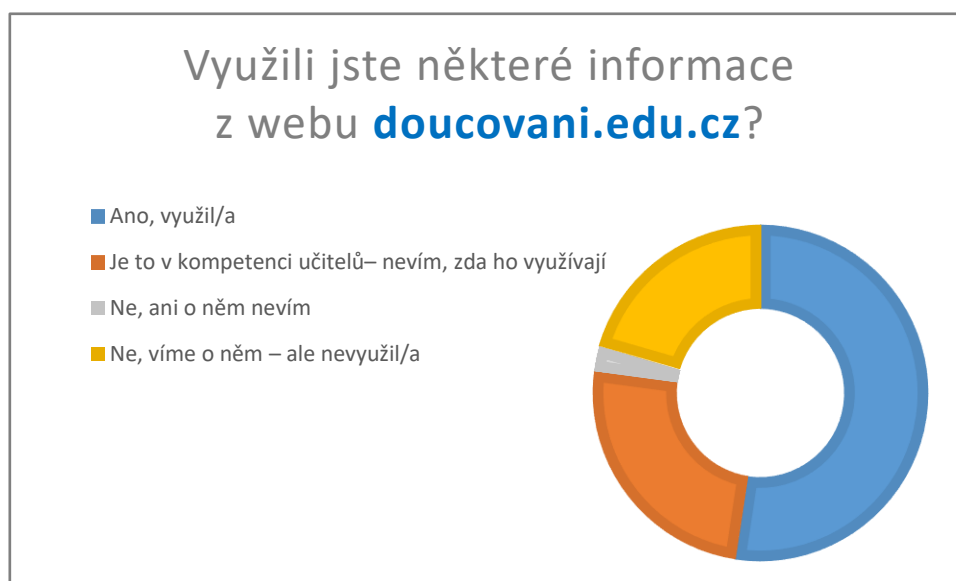
A	51 %
B	79 %
C	82 %
D	81 %
E	0 %

Na základních školách, které nesdílí ředitelství se střední školou, se vynaložilo celkem 153 917 369 Kč. Prostředky využitě díky existenci kategorií škol se zvýšenou alokací tvořily dohromady 38 418 960 Kč. **25 % výdajů základních škol tak bylo vynaloženo cíleně žákům s největší potřebou podpory.** Počítáme-li s výdaji 250 Kč na hodinu, díky cílené podpoře bylo na těchto školách realizováno 153 676 hodin navíc.

Metodická podpora poskytovaná MŠMT ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem byla doučujícími hojně využívána, podpořila doučující na minimálně polovině škol realizujících doučování. Jen 2 % škol se s metodickou podporou neseznámilo.

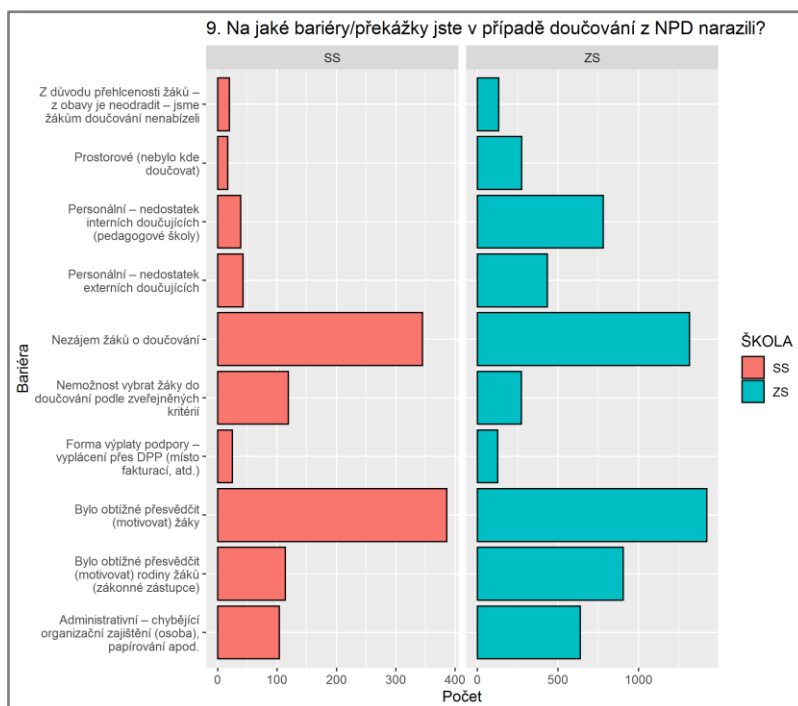
Jako vítaná podpora v rámci snah o doučení mezer způsobených během distanční výuky se ukazuje metodický portál doucovani.edu.cz, který dle výsledků výběrového dotazníkového šetření z listopadu 2021 využívala minimálně polovina doučujících škol. Další čtvrtina ředitelů uvedla, že vzhledem k tomu, že doučování je v kompetenci učitelů, neví, zda metodický portál využívají – je tedy zřejmé, že podíl škol, kterým metodický portál posloužil, byl ve skutečnosti ještě vyšší.

V metodické podpoře MŠMT ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem ČR pokračuje i v dalším realizačním období programu doučování.

Školy vrátily 78 milionů Kč nevyčerpaných prostředků, což představuje 31 % celkové alokace. Na školách, kde probíhalo doučování, byly hlavními bariérami pro jeho realizaci nedostatek zájmu dětí a rodičů a nedostatečné kapacity škol. Vzhledem k tomu, že školy pro doučování využívaly téměř výhradně interní kapacity pedagogů, MŠMT pro rok 2022 alokovalo 30 milionů Kč do zvláštní dotační výzvy pro nestátní neziskové organizace, které podpoří doučování žáků se sociálním znevýhodněním a měla by rozšířit dostupné kapacity pro doučování.

Z celkem alokovaných 250 milionů Kč školy nevyužily 78 milionů, tedy 31 % alokace. Školy, které doučovaly, uváděly jako hlavní bariéru v realizaci doučování nezájem žáků a problém s motivací žáků, popř. jejich zákonných zástupců. Další významnou bariéru představoval nedostatek doučujících, přičemž tuto bariéru výrazně častěji uváděly školy identifikované jako vzdělávající vyšší podíl žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Doučování na školách realizovali především interní pracovníci škol – výraznou většinu doučujících tvořili učitelé dané školy (36 794 z celkového počtu 42 679 zapojených doučujících), v druhé řadě doučovali další interní pedagogičtí pracovníci (4886). Externích doučujících bylo napříč školami pouze 999.

Kategorie doučujících	Počet doučujících
Učitelé školy	36 794
Další pedagogičtí pracovníci školy (např. asistent pedagoga, speciální pedagog)	4 886
Učitelé z jiných škol	72
Další pedagogičtí pracovníci z jiných škol	16
Pracovníci z neziskových organizací	18
Studenti VŠ	424
Expertí z daných oblastí (např. vedoucí zájmových činností, rodiče s odborností)	169
Jiní (např. pedagog volného času)	300
Celkem	42 679

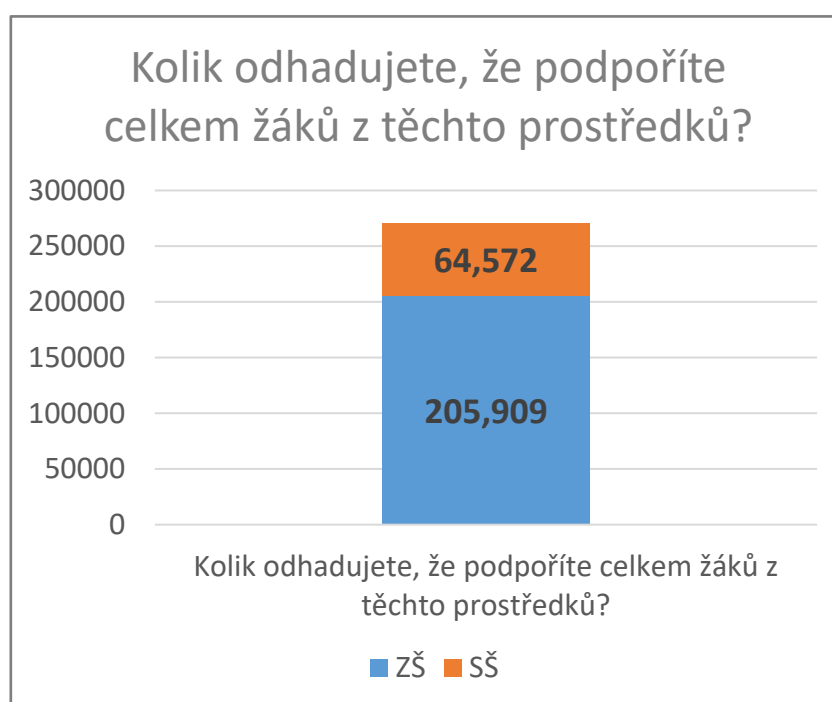
Vzhledem k hojně uváděnému nedostatku doučujících ve spojení s nevyužíváním externích kapacit pro doučování MŠMT pro rok 2022 alokovalo 30 milionů Kč do zvláštní dotační výzvy pro nestátní neziskové organizace na podporu doučování žáků se sociálním znevýhodněním. Neziskové organizace tak poskytnou dodatečné personální kapacity na doučování, zároveň ve spolupráci se školami identifikují žáky s potřebou podpory a díky cílené komunikaci se žáky a jejich rodinami podpoří jejich motivaci k doučování.

Dále bude MŠMT v rámci projektu Podpora škol od září 2022 ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem ČR podporovat školy vzdělávající vyšší podíl žáků se sociálním znevýhodněním. Těmto školám budou v rámci komplexní podpory poskytovány i metodické konzultace, včetně podpory ve vyhledávání externích kapacit pro realizaci doučování.

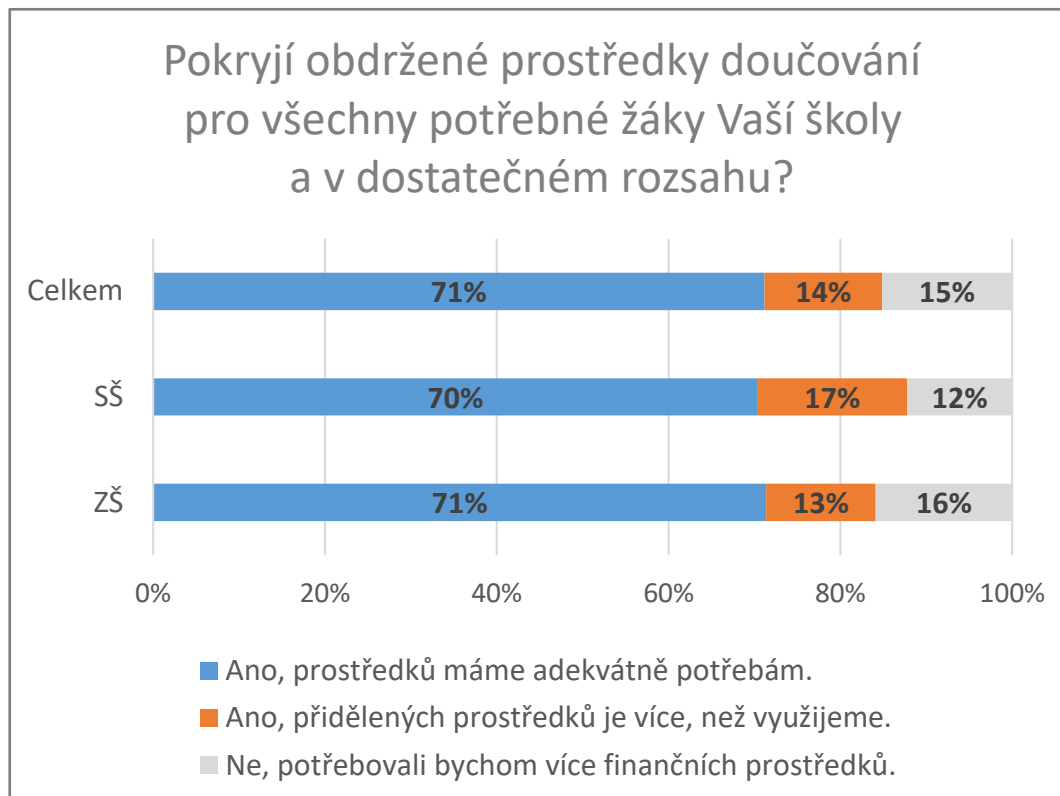
Program doučování, financovaný od ledna 2022 z prostředků Národního plánu obnovy, bude pokračovat až do srpna 2023. Z 430 milionů Kč alokovaných do škol na období od ledna do srpna 2022 školy odhadují doučit až 270 tisíc žáků. Prostředky plně vyhovují 71 % školám, 14 % škol všechny prostředky nevyužije, 15 % škol by potřebovalo prostředků více. Tuto zpětnou vazbu MŠMT zohlední při rozdělení prostředků v další fázi programu doučování od září 2022.

Základním a středním školám bylo pro období od ledna do srpna 2022 přiděleno celkem 430 milionů Kč. V tomto období mohou školy prostředky využít již pouze k realizaci doučování, nikoli socializačních aktivit, zároveň mohou střední školy a konzervatoře podpořit všechny své žáky (nikoli pouze žáky posledních ročníků, jak tomu bylo na podzim 2021). Školy odhadují z přidělených prostředků v období od ledna do srpna 2022 doučit až 270 tisíc žáků.

Pro toto období byly prostředky opět alokovány na základě kvalifikovaného odhadu potřeby školy, a to použitím matematického modelu využívajícího školou navržený počet žáků vyžadujících doučování v mimořádném šetření MŠMT, realizovaném v období 5. až 16. listopadu 2021, a odvozený počet znevýhodněných žáků v dané škole z kontextových údajů školy (podíly žáků s SVP, typ školy, typ zřizovatele, index znevýhodnění oblasti podle Agentury pro sociální začleňování, neúčast na distančním vzdělávání z dat ČŠI z roku 2021 aj.).

Výše takto rozdělených prostředků plně odpovídala potřebám 71 % škol. 14 % škol získalo více prostředků, než využije, naopak 15 % škol by potřebovalo více finančních prostředků pro pokrytí všech potřeb doučování na škole. Tuto zpětnou vazbu ze škol MŠMT vezme v potaz při určení mechanismu distribuce prostředků do škol na školní rok 2022/2023.

Program doučování bude MŠMT administrovat až do konce srpna 2023 a školy jej mohou využívat kromě vyrovnávání propadů ve vzdělávání v důsledku distanční výuky také na podporu integrace ukrajinských žáků.